

VOORSTEL VAN MODERN WERKENDEN: BASISREGELING AOV VOOR ALLE WERKENDEN

Aanleiding

In het pensioenakkoord is een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV) voor zzp'ers opgenomen. Zelfstandigenorganisaties reageerden hier niet positief op. Ten onrechte zou hieruit geconcludeerd kunnen worden dat zzp'ers geen behoefte hebben aan een vangnet voor arbeidsongeschiktheid. Dat is niet het geval. Net als iedere werkende, heeft ook de zzp'er behoefte aan een vangnet voor die risico's die hij of zij zelf niet dragen kan.

De negatieve reactie kwam vooral voort uit het feit dat dit akkoord tot stand is gekomen zonder dat er zelfstandigenorganisaties bij betrokken zijn. Bovendien hoort een AOV-plicht voor zzp'ers niet in een pensioenakkoord thuis. Ook hebben ervaringen van zzp'ers met aanbieders van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen en de ervaringen met de eerdere WAZ niet tot een positief beeld geleid.

Tijdens een bijeenkomst van de Stichting van de Arbeid - die de opdracht heeft om een voorstel voor deze AOV-plicht uit te werken - is de visie van verschillende zelfstandigenorganisaties opgehaald. Daaruit bleek dat alle genodigde organisaties enkel positief staan tegenover een verplichte basisregeling voor alle werkenden in Nederland.

Naar aanleiding van deze gedeelde uitgangspunten hebben wij als Modern Werkenden Collectief* een voorstel uitgewerkt voor een basisregeling die bijdraagt aan een gelijk speelveld en die gebaseerd is op traditionele solidariteit. Waarbij wij, net als tijdens de bijeenkomst van de Stichting van de Arbeid, benadrukken dat deze verplichte basisregeling alleen als 'oplossing' wordt gezien om erger te voorkomen: een AOV-plicht alleen voor zzp'ers. Zo'n specifieke zzp-regeling gaat voorbij aan de grote verscheidenheid van werkvormen op de hedendaagse arbeidsmarkt en is weinig solidair.

Uitgangspunten

Een voorziening voor alle werkenden

Op dit moment is de mate van sociale zekerheid in Nederland afhankelijk van de arbeidsvorm. Mensen in loondienst hebben een andere mate van zekerheid dan zzp'ers. Hoewel ondernemerschap een bepaalde mate van risico met zich meebrengt, zou er in een rijk land als Nederland een bepaalde basisvoorziening, een universeel fundament voor alle werkenden moeten zijn. Dat is bijvoorbeeld wel het geval bij ons zorgstelsel en bij onze oudedagsvoorziening (AOW) maar niet bij (langdurige) arbeidsongeschiktheid.

Mensen wisselen steeds vaker van werk- en contractvorm. Ook de combinatie van verschillende arbeidsvormen komt steeds vaker voor. Het wordt tijd dat we in ons socialezekerheidsstelsel de werkenden als uitgangspunt nemen en niet de arbeidsvorm. Vandaar de wens om te komen tot één stelsel met een basisvangnet voor onoverzienbare risico's. Een vangnet voor alle werkenden bij arbeidsongeschiktheid draagt bij aan het creëren van een sociaal zekerheidsstelsel dat past bij de hedendaagse arbeidsmarkt.

Geen discriminatie in premie of acceptatie

Eén van de oorzaken waardoor veel zzp'ers nu niet verzekerd zijn, is dat niet iedereen door de verzekeraar geaccepteerd wordt, en omdat het voor bijvoorbeeld ouderen en mensen met zware of gevaarlijke beroepen zeer kostbaar is. Om de voorziening voor iedereen betaalbaar te houden en niemand buiten te sluiten, is het noodzakelijk dat de premie niet afhankelijk is van leeftijd, geslacht of beroep maar juist dat alle werkenden meedoen.

Beperken tot de basis

De regeling die wij voorstellen dient een oplossing te bieden voor alle werkenden die zodanig arbeidsongeschikt raken dat zij naar verwachting nooit meer in staat zijn om met werken in hun levensonderhoud te voorzien. Werkenden die in een dusdanig dramatische situatie zijn beland, kunnen dit risico onmogelijk zelf dragen. Onze regeling biedt hier een vangnet voor.

Voorstel: IVA voor alle werkenden

Om te komen tot een arbeidsvormneutrale regeling - een regeling waaronder zowel zzp'ers als mensen in loondienst vallen - is het zaak om waar mogelijk aan te sluiten bij de regelingen voor mensen in loondienst. Bij mensen in loondienst is de werkgever de eerste twee jaar verantwoordelijk voor het doorbetalen in geval van ziekte. Pas daarna valt een medewerker terug op ons socialezekerheidsstelsel (WIA). Als een werknemer na twee jaar 80% tot volledige arbeidsongeschikt blijft, dan valt hij of zij terug op IVA (Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten). Wij pleiten ervoor dat deze IVA ook toegankelijk wordt voor zzp'ers die na twee jaar wachttijd volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Zo wordt de IVA een vangnet voor alle werkenden en kan iedereen blijven voorzien in zijn eigen levensonderhoud zonder een beroep op de maatschappij te doen.

Twee jaar wachttijd

Voor werknemers betaalt de werkgever bij de eerste twee jaar ziekte het loon (gedeeltelijk) door. Zelfstandigen kunnen deze periode opgevangen met een financiële buffer, een verzekering of een schenkring. Schenkringen hanteren - in tegenstelling tot verzekeraars - geen toelatingscriteria of medische uitsluitingen. Iedere deelnemer betaalt een gelijke kosten en deelnemen is eenvoudig. Uit onderzoek blijkt dat meer dan 95% van de arbeidsongeschikten binnen twee jaar weer aan het werk is. Bovendien zorgt een langere wachttijd in combinatie met een beperkt basisniveau ervoor dat de regeling betaalbaar blijft.

Preventie: Individueel ontwikkelbudget

Al vele jaren wordt er gesproken over een leven lang ontwikkelen als noodzaak voor de economie en de betaalbaarheid van ons sociale stelsel. We zien het percentage mensen dat arbeidsongeschikt wordt, bijvoorbeeld als gevolg een burn-out, al decennia schrikbarend stijgen. Om dit percentage terug te dringen en daarmee de noodzaak om langdurig aanspraak te moeten maken op een vangnet bij arbeidsongeschiktheid, is het van belang dat alle werkenden de beschikking krijgen over een individueel ontwikkelbudget. Dit zorgt ervoor dat werkenden beter in staat zijn om zelf de verantwoordelijkheid te nemen om op een gezonde wijze de pensioenleeftijd te behalen. Ook past dit bij een universeel fundament voor alle werkenden.

IVA-uitkering

De IVA-uitkering keert nu uit na 104 weken (2 jaar) wachttijd en is bedoeld voor mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. De norm hiervoor is dat je niet meer dan 20% van je laatstverdiende loon kan verdienen en dat de kans dat je daartoe wel in staat bent binnen de aankomende 5 jaar, nihil is. Wanneer dat het geval is, keert de IVA 75% uit van het WIA-maandloon¹.

Uitzondering

Een financieel vangnet bij volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid is vooral van belang voor al die werkenden – ongeacht hun werk- of contractvorm - die substantieel of volledig afhankelijk zijn van hun inkomen om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. Wij denken daarbij aan mensen die minimaal 1225 uur per jaar werken. Voor deze mensen is een regeling van essentieel belang. Een regeling die ook mensen verplicht mee te doen, zonder dat ze substantieel of volledig afhankelijk van hun inkomen zijn om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien, schiet zijn doel voorbij.

Financiering

De afspraken over de AOV-plicht in het pensioenakkoord, gaan uit van een betaalbaar voorstel. Voor wie dit betaalbaar moet zijn, wordt in het midden gelaten. Aangezien werkgevers de IVA financieren en men een gelijk speelveld wil creëren, ligt het voor de hand dat de IVA voor alle werkenden ook door de werk-/opdrachtgevers wordt gefinancierd en/of voor wat betreft de zelfstandigen door de overheid. De overheid kan dat deel van de zelfstandigenaftrek dat reeds gekort is, gebruiken voor de financiering.

Premie

In Nederland betalen werkgevers de werknemersverzekeringen. Voor WAO/IVA/WGA wordt een basispremie betaald en een gedifferentieerde premie. Werkgevers betalen de gedifferentieerde premie onder andere op basis van omvang van het premieloon (kleine, middelgrote en grote werkgevers). Er wordt geen separate premie berekend voor de IVA. Op dit moment wordt de basispremie en de gedifferentieerde premie gebruikt voor de combinatie van WAO/IVA/WGA. Bij een toegang naar de IVA voor zzp'ers is het van belang dat de premie wordt berekend voor alleen het IVA-gedeelte. De IVA-instroom is slechts een beperkt onderdeel van de instroom in de WGA. Voor het vaststellen van alleen een IVA-premie is daarom nader overleg nodig met o.a. actuariële specialisten in de verzekeringsindustrie.

Uitvoerder

Omdat de uitvoerder van de IVA nu het UWV is, ligt het voor de hand dat het UWV de uitkeringsinstantie van de IVA voor alle werkenden blijft.

Ons concrete voorstel

Op basis van het hierboven beschrevene komen wij tot het volgende voorstel:

1. Een financieel vangnet bij volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid voor alle werkenden;
2. Een verplichte deelname van iedere werkende die in een kalenderjaar minimaal 1225 uur heeft gewerkt;
3. De bruto-uitkering is 75% van het WIA-maandinkomen en wordt toegekend aan alle werkenden die na een wachttijd van 2 jaar nog steeds 80% tot volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn;
4. Een regeling waarbij het UWV de uitvoerder is;
5. Zzp'ers die al een AOV-verzekering hebben, moeten de mogelijkheid krijgen om het verzekerde bedrag te verlagen met de hoogte van de IVA-uitkering.
6. De regeling wordt betaald door de werk-/opdrachtgever en/of door de overheid. De overheid kan dat deel van de zelfstandigenaftrek dat reeds gekort is, gebruiken voor de financiering.

Vervolgstappen

Dit vangnet voor alle werkenden bij volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid ligt aan de basis van een universeel fundament. Het fundament voor alle werkenden dat ook door de commissie Borstlap wordt aangedragen als oplossingsrichting. Om alle werkenden optimaal te laten functioneren op een arbeidsmarkt in beweging, is het van belang dat zij, ongeacht hun contractvorm, verzekerd zijn van basale zekerheden in combinatie met een grote mate van vrijheid. De behoefte aan autonomie, keuzevrijheid en maatwerk neemt al decennialang toe. Daarom plaatsen we een kanttekening bij het bovenstaande voorstel. Al levert dit voorstel voor nu de meest haalbare regeling op en is het een eerste stap naar een universeel fundament. Het gaat voorbij aan de groeiende behoefte aan zekerheden op maat. Dat kan ook zekerheid zijn op meer dan basisniveau. Onze ideale oplossing is het dan ook niet. Daarom werken wij als brede alliantie van modern werkenden, verder aan een voorstel dat beter inspeelt op de behoefte van modern werkenden. We adviseren we minister Koolmees - verantwoordelijk voor het uitvoeren van het pensioenakkoord - om met de uitvoer van de AOV-plicht te wachten totdat wij in de komende maanden met gezamenlijke invulling van een universeel fundament zullen komen dat werkenden wel de gewenste keuzevrijheid biedt. Een universeel fundament dat alle werkenden verzekert van een basis aan zekerheden die meebewegen met hun leven, hun werk en de keuzes die ze daarin maken. We nodigen alle partijen die, net als wij streven naar een universeel fundament voor alle werkenden, ook van harte uit om hieraan mee te denken en doen dit graag in samenspraak met minister Koolmees.

*Modern Werkenden Collectief

Het Modern Werkenden collectief wordt gevormd door ONL en de Werkvereniging die samen een brede groep modern werkenden vertegenwoordigen - organisaties, verenigingen, platforms en andere netwerken van zelfstandigen en hybride werkenden. In dit geval onderschrijven de volgende partijen het voorstel voor deze AOV-basisregeling voor alle werkenden:

Werkvereniging, Roos Wouters
ONL, Hans Biesheuvel
Zelfstandigen Bouw, Charles Verhoef
SoloPartners, Lex Tabak
BrightPensioen, Sjaak Zonneveld
WeAreSure, Michel Schaft
BOK, Henk Hofstra
SharePeople, Cosmas Blaauw
Part-up, Laurens Waling
Verloning.nl, Edward Belgraver
SamSamKring, Roland Blaauw
I-Expad, Wessel Koning
Seats2Meet.com, Ronald van den Hoff
New Hero's, Jorn van Wijk
Uniforce, Stef Witteveen
CommonEasy, Jip de Ridder
Pentascopie, Engbert Breuker
JPD Financiën & Advies, Jan Peter van Diemen
Ikwordzzper.nl/ Het Ondernemerscollectief, Martijn Pennekamp
Werken In Netwerken, Irmgard Bomers
HRcommunity, Remco Mostertman
VZZP, Fred de Boer
Platform Freelance Musici, Caroline Cartens

ⁱ Het WIA-maandloon/inkomen bereken je als volgt: Gemiddeld jaarinkomen voorafgaand aan het jaar van arbeidsongeschiktheid gedeeld door 261 x 21,75 = WIA-maandinkomen. De IVA-uitkering is 75% van het WIA-maandinkomen. Het WIA-maandinkomen is gemaximeerd tot een bedrag van €4.717,58 dus voor veelverdieners zit er een plafond op de uitkering.

Bijvoorbeeld: Roos wordt arbeidsongeschikt. Haar jaarinkomen voorafgaand aan het jaar dat ze arbeidsongeschikt werd was €35.000. Deel 35.000 dan door 261 = 134,09. 134,09 x 21,75 = €2.916,67 WIA-maandinkomen. De IVA-uitkering is 75% van het WIA-maandinkomen van €2.916,67 = €2.187,50.